

.....Ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς Ἀποστόλους νὰ διδάσκουν σέ ὅλο τὸν κόσμον τὴν τήρηση πάντων ὧν «ἐνετείλατο» πρὸς αὐτοὺς προσδιόριζε καὶ τὴν ἀποστολικὴ εὐθύνη γιὰ τὴν περιφρούρηση τῆς αὐθεντικότητος καὶ γιὰ τὴν οἰκουμενικὴ προοπτικὴ τοῦ ἀποστο-λικοῦ κηρύγματος, γι' αὐτὸ καὶ θεωροῦσαν πάντοτε χρέος τοὺς νὰ κηρύττουν καὶ νὰ δηλώνουν ὅτι «παρέδωκαν...ὁ καὶ παρέλα-βον»¹.

Ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μεταμόρφωσε τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἐνίσχυσε στὸ ἔργο καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου². Μὲ τὴ δύναμη τοῦ Παρακλήτου οἱ Ἀπόστολοι ἔγιναν οἱ αὐθεντικοὶ κήρυκες τῆς Ἀναστάσεως Χριστοῦ, τὸ δὲ κήρυγμα εἶχε ὡς κέντρο τὸν Χριστὸ καὶ εἰδικότερα τὴν Ἀνάστασή Του, τῆς ὁποίας οἱ ἴδιοι ὑπῆρξαν αὐτήκοοι καὶ αὐτόπτες μάρτυρες.

Οἱ Δώδεκα Ἀπόστολοι δὲν ἐβαπτίσθηκαν δι' ὕδατος, ἀλλὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ὅπως τοὺς εἶχε πεῖ ὁ Κύριος. «Μὴν ἀπομακρυνθεῖτε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλὰ νὰ περιμένετε ἀπὸ τὸν Πατέρα τὴν ἐκπλήρωση τῆς ὑπόσχεσης, γιὰ τὴν ὁποία σὰς μίλησαfl ὅτι, δηλαδή, ἐνῶ ὁ Ἰωάννης ἐβάπτιζε μέ νερό, ἐσεῖς θὰ βαπτιστεῖτε σέ λίγες ἡμέρες μέ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα»³. Ἔτσι, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα κατὰ τὴν ἁγία ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς⁴ μεταμόρφωσε τοὺς ἄσημους, δειλοὺς καὶ ἀγράμματους ἄνδρες σέ σοφούς, σέ φωτισμένους καὶ τοὺς κατέστησε πυρφόρα δοχεῖα τοῦ Πνεύματος, γιὰ νὰ γίνουν οἱ συνεχιστὲς τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου καὶ νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιο σέ ὅλο τὸν κόσμον καὶ τὴν κτίση.

¹ Α' Κορ. 15,3.

² Πράξ. 2,1 κ.ἐξ.

³ Πράξ. 1, 4-5.

⁴ Ὁ ἱερός Χρυσόστομος διακρίνει τρεῖς περιόδους στὸ βίον τῶν Ἀποστόλων: α) πρὸ τῆς κλήσεως, β) μεταξύ κλήσεως καὶ Πεντηκοστῆς, γ) μετὰ τὴν Πεντηκοστή. Γιὰ τὴν πρώτη περίοδο, ξεκινώντας ἀπὸ ὀρισμένες περιπτώσεις, ὅπως τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Ματθαίου, γράφει ὅτι ὁ βίος τοὺς ἦταν χειρότερος ἀπὸ αὐτὸν τῶν θηρίων (βλ. *Εἰς τὸν Ἡ' Ψαλμόν*, 4, P.G. 55, 112). Γιὰ τὴ δεύτερη περίοδο συμπεραίνει ὅτι ἦσαν ἀκόμη ἀτελεῖς καὶ τοὺς παρομοιάζει μέ τὰ νεογνά τῶν πουλιῶν, τῶν ὁποίων οἱ φτεροῦγες εἶναι ἀδύναμες καὶ δὲν τὰ ἐπιτρέπουν νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴ φωλιά (βλ. *Περὶ ἀκαταλήπτου*, 8, 4, P.G. 48, 773. *Εἰς Ματθαῖον*, 56, 3, P.G. 58, 552). Τέ-λος, ὑποστηρίζει ὅτι μετὰ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, οἱ Ἀπόστολοι ἔφθασαν σέ τέτοιο βαθμὸ τελειότη-τας, ὥστε νὰ μποροῦν νὰ διαχειρίζονται καὶ τὴν ἀποστολή τους. Πρβλ. γενικά Μύρου Παναγιώτη, *Οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἡ διακονία τοὺς κατὰ τὸν ἱερό Χρυσόστομο*, διδακτορικὴ διατριβή, Θεσσαλονίκη 1995. Κύριο γνώρισμα αὐτῆς τῆς περιόδου, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἀποτελεῖ ἡ κυριαρχία τοὺς σε κάθε πάθος (βλ. *Εἰς Ματθαῖον*, 65, 2, P.G. 58, 619).

Ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, χειρόγραφο, Hortus Deliciarum, 1180.

Ἐρωτᾷ πολὺ ὁμορφα ὁ ἱερός Χρυσόστομος γιὰ τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους: «Τίνι γάρ ἐθάρρουν;». Ποῦ μπορούσαν νά στηριχθοῦν, γιὰ νά ἔχουν τή δύναμη καί τήν ἀνδρεία γιὰ τό ἔργο τους; «Τῇ δεινότητι τῶν λόγων; Ἀλλά πάντων ἦσαν ἀμαθέστεροι. Τῇ περιουσίᾳ τῶν χρημάτων; Ἀλλ' οὐδέ ράβδον, οὐδέ ὑποδήματα εἶχον. Ἀλλά τῇ περιφανείᾳ τοῦ γένους; Ἀλλ' ἐντελεῖς ἦσαν καί ἐξ ἐντελῶν»⁵. Τοὺς ἔδωσε τή δύναμη, τό φωτισμό, τή χάρη, τό χάρισμα, τήν πνευματική ἀνδρεία, τήν πίστη, τόν ἐνθουσιασμό, ὁ Παράκλητος, τό Πανάγιο Πνεῦμα⁶, πού συγκροτεῖ τόν ἱερό θεσμό τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ λέξη «Ἀπόστολος» σημαίνει τόν ἀπεσταλμένο. Ἐν προκειμένῳ Ἀπόστολοι ὀνομάσθηκαν οἱ ἐκλεγμένοι καί καλεσμένοι ἀπό τόν Κύριο Μαθητές Του νά συνεχίσουν τό σωστικό Του ἔργο, μετὰ τήν εἰς τοὺς οὐρανοὺς Ἀνάληψή Του. Ἐπίσης, σύμφωνα μέ τήν χαρακτηριστική Του προτροπή ἔγιναν οἱ μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεώς Του «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς»⁷.

Ἡ ἐκλογή καί ἡ κλήση των Ἀποστόλων, οἱ ὅποιοι ὡς τήν Πεντηκοστή καλοῦνταν Μαθητές, ἔγινε ἀμέσως μέ τήν ἀρχή τῆς δημόσιας δράσεως τοῦ Κυρίου, στή Γαλιλαία. Εὐθύς μετὰ τή Βάπτισή Του κατευθύνθηκε στίς ὄχθες τῆς λίμνης Γενησαρέτ, ὅπου ἀπευθύνθηκε στοὺς ἐκεῖ ἀλιεῖς, στοὺς ὁποίους εἶπε: «δεῦτε ὀπίσω μου καί ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων»⁸. Αὐτοί «ἐνθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ»⁹. Ἄλλοι, «ἀφέ-

⁵ Ε.Π.Ε. 12, 370.

⁶ «Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καί ἀποστολήν», Ρωμ. 1, 5. «Χάριν ἐλάβομεν καί τῆς ἀνωθεν δωρεᾶς τό κατόρθωμα γέγονεν», Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, *Εἰς Ρωμαίους*, 1, 2, P.G. 60, 390.

⁷ Πράξ. 1, 8.

⁸ Ματθ. 4, 20.

⁹ Ματθ. 4, 21.

ντες τόν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθω-
τῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ»¹⁰.

Οἱ Μαθητές ὀρίσθηκαν ἀπό τόν Κύριο σέ τρεῖς κύκλους ἦ-
τοι: τόν στενόν κύκλο τῶν Δώδεκα, τόν εὐρύτερο κύκλο τῶν Ἑ-
βδομήκοντα καί τόν εὐρύτατο κύκλο τῶν λοιπῶν Μαθητῶν
Του. Μεγαλύτερη σημασία εἶχε ὁ κύκλος τῶν Δώδεκα. Αὐτοί
βρίσκονταν πλησίον Του καί σ' αὐτούς ἀποκάλυψε τά μυστήρια
τοῦ Θεοῦ. Αὐτοί εἶχαν τήν εὐλογία καί τή δόξα νά ὀρισθοῦν ὡς
οἱ κατ' ἐξοχήν συνεχιστές τοῦ ἔργου Του, διότι μόνο σέ αὐτούς
εἶπε: «Εγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καί ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγετε
καί καρπὸν φέριτε, καί ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη»¹¹. Μετὰ τήν Ἀνά-
σταση τοὺς κατέστησε ἐπίσημα διαδόχους καί συνεχιστές τοῦ
ἔργου Του: «Καθὼς ἀπεσταλκὲ με ὁ Πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς.
Καί τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καί λέγει αὐτοῖς: λάβετε Πνεῦμα Ἁ-
γίον, ἃν τινῶν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς, ἃν τινῶν
κρατῆτε, κεκρατῆνται»¹². Ἐπίσης στό ὄρος τῆς Γαλιλαίας, ὅπου
εἶχαν συναχθεῖ οἱ ἔνδεκα μαθητές, λίγο πρὶν τήν Ἀνάληψη,
τούς εἶπε: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζο-
ντας αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,
διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν»¹³. Ὡς
πρὸς τήν ἐκλογή τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων εἶναι χαρακτηριστικοί
οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Ἐπειδὴ γάρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ
Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν... τὰ μωρὰ τοῦ
κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφούς κατασχύνῃ, καί τὰ ἀ-
σθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα κατασχύνῃ τὰ ἰσχυρὰ
καί τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καί τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός,
καί τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶ-
σα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ»¹⁴.

Οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τήν κλήση τους ἀπό τόν Ἰησοῦ ἔμει-
ναν γιὰ ἄρκετό χρονικό διάστημα κοντά του καί οἰκειώθηκαν
μαζί Του. Ἡ «οἰκείωσις»¹⁵ αὕτη σημαίνει, γιὰ τὸν ἱερό Χρυσό-
στομο, ἀποκάλυψη τῆς θεότητος τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς Ἀπο-
στόλους. Εἶναι πολύ χρήσιμα καί ἐνδιαφέροντα γιὰ τήν ἀλή-
θεια αὕτη τὰ ἐρμηνευτικά σχόλια πού κάνει ὁ ἱερός Πατήρ μέ
ἀφορμὴ τίς ἐρωτήσεις τοῦ Πέτρου, «Κύριε ποῦ ὑπάγεις;»¹⁶, καί

¹⁰ Μάρκ. 1, 20.

¹¹ Ἰωάν. 15, 16.

¹² Ἰωάν. 20, 21.

¹³ Ματθ. 28, 19-20.

¹⁴ Α' Κορ. 1, 21-29.

¹⁵ Γιὰ τὸ νόημα τοῦ ὅρου «οἰκείωσις» βλ. τὸ ἀντίστοιχο λῆμμα στὰ, G. Lampe, PGL.

¹⁶ Ἰωάν. 13, 36.

τοῦ Θωμᾶ, «Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις καί πῶς δυνάμεθα τήν ὁδόν εἰδέναι;»¹⁷, καθὼς ἐπίσης καί τήν παράκληση τοῦ Φιλίππου, «Κύριε δεῖξον ἡμῖν τόν Πατέρα καί ἀρκεῖ ἡμῖν»¹⁸. Στίς δύο πρώτες περιπτώσεις ὁ Ἰησοῦς παρουσιάζει τόν ἑαυτό Του ὡς τήν «ὁδόν», τήν ὁποία ἐγνώρισαν οἱ Ἀπόστολοι καί ἡ ὁποία εἶναι ἡ μόνη πού ὁδηγεῖ πρὸς τόν Πατέρα¹⁹. Ἐπειτα ἐμβαθύνει καί ἀναφέρεται στήν ποιότητα τῆς γνωριμίας τῶν Ἀποστόλων μέ τόν Ἰησοῦ. Ὁ ἅγιος πατήρ σημειώνει σχετικά: «Ὁ δέ λέγει, τοιοῦτον ἐστίν. Εἰ ἤδειτε τήν ἐμὴν οὐσίαν καί τήν ἀξίαν, καί τήν τοῦ Πατρὸς ἤδειτε. Καίτοι γε οὐκ αὐτὴ ἡ οὐσία ὥφθη, ἀλλ' ὅμως, φησὶν ὥφθαι, δηλαδή ὡς ἐκεῖνοις ἰδεῖν δυνατόν. Οὕτω δέ εἴρηται, ἵνα μάθης ὅτι ὁ αὐτόν ἐωρακώς, τόν γεγεννηκότα οἶδεν»²⁰. Στὴν περίπτωση τοῦ Φιλίππου ὁ Ἰησοῦς ὁμιλεῖ κατ' εὐθεΐαν καί χωρὶς παράδειγμα γιὰ τὴ σχέση Του μέ τόν Θεό Πατέρα. Συνεπῶς, οἱ Ἀπόστολοι, συναναστρεφόμενοι τόν σαρκωθέντα Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ, ἐγνώρισαν τόσο Ἐκεῖνον, ὅσο καί τόν Πατέρα κατὰ τήν οὐσίαν²¹. Ἐκεῖνο, ὅμως, πού ἔχει ἰδιαίτερη σημασία εἶναι τό γεγονός ὅτι «ἐθεάσαντο αὐτόν οὐ γυμνῇ τῇ οὐσίᾳ, ἀλλὰ σάρκα περιβεβλημένον»²². Ἐδῶ σαφέστατα ἡ ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τίθεται ὡς ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τήν ἐπαφή τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους καί τήν πραγμάτωση τῆς ἀποκαλύψεως πρὸς αὐτούς. Πράγματι, οἱ Ἀπόστολοι, ὡς ἄνθρωποι κτιστοί, ἀδυνατοῦσαν νά γνωρίσουν τὴ θεότητα γυμνῇ στήν οὐσία της²³ καί γι' αὐτό τήν ἐγνώρισαν καλυμμένη κάτω ἀπὸ τήν ἀνθρώπινη σάρκα²⁴. Διὰ τοῦτο ὁ ἱερός Χρυσό-

¹⁷ Ἰωάν. 14, 5.

¹⁸ Ἰωάν. 14, 8.

¹⁹ Βλ. Εἰς Ἰωάννην 73, 2· P.G. 59, 398' «Εγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς (Ἰω 14, 6). Τοῦτο ἀποδείξας τοῦ, οὐδεὶς ἔρχεται εἰ μὴ δι' ἐμοῦ... "Ἄλλως δέ, εἰ ἐγὼ εἰμί ἡ ὁδὸς, οὐ δεήσεσθε τοῦ χειραγωγοῦντος... Εἰ ἐμὲ ἐγνώκετε, καί τόν πατέρα μου ἐγνώκετε ἂν καί ἀπ' ἄρτι ὤψεσθε αὐτόν, καί ἐωράκατε αὐτόν». Πρβλ. S. V. McCasland, «The Way», JBL 77 (1958), σελ. 222- 230 .

²⁰ Εἰς Ἰωάν. 73, 2· P.G. 59, 398.

²¹ Χαρακτηριστικὴ εἶναι καί ἡ ἀκόλουθη χρυσοστομικὴ περικοπὴ, 74, 1, P.G. 59, 401: «Ἄλλως δέ, ἴδωμεν τί ὁ Φίλιππος ζητεῖ ἰδεῖν. Ἄρα τήν σοφίαν τοῦ Πατρὸς; ἄρα τήν ἀγαθότητα;». Ὁ Μ. Βασίλειος, Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, 8, 21· P.G. 32, 105, ἐντοπίζει τήν γνωριμία τῶν Ἀποστόλων μέ τόν Ἰησοῦ στό «ἀγαθόν τοῦ θελήματος (οὐ τόν χαρακτήρα, οὐδέ τήν μορφήν, κα-θαρά γάρ συνθέσεως ἡ θεία φύσις), ὅπερ σύνδρομον ὅν τῇ οὐσίᾳ, ὅμοιον καί ἴσον, μᾶλλον δέ ταυτὸν ἐν Πατρὶ καί Υἱῷ θεωρεῖται».

²² Εἰς Ἰωάννην, 74, ν2· P.G. 59, 398.

²³ Περὶ ἀκαταλήπτου, A. M. Malingrey, 4,309: «ὅτι μὲν οὖν τῇ κτίσει πάση ἀκατάληπτος ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ διὰ τούτων πάντων ὑμῖν ἀποδέδεικται». Πρβλ. J. Danielou, «L'Incomprehensibilité de Dieu d' après saint Jean Chrysostome», RSR 37 (1950), σελ. 176-194.

²⁴ Στὴ συνέχεια τῆς τελευταίας περικοπῆς πού παραθέσαμε παραπάνω ἀπὸ ὁμιλία του στό κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, ὅπ.π., P.G. 59,398, ὁ ἱερός Χρυσόστομος ταυτίζει τήν «ὄψιν» δηλαδή, τήν θέα μέ τήν «κατὰ διάνοιαν

στομος εὐλογα ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἀπόστολοι «πᾶν ὅπερ ἔχουσιν, ἀπό τοῦ Υἱοῦ ἔχουσιν»²⁵. Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνον πρῶτος ἀγάπησε τοὺς Ἀποστόλους²⁶, ἀλλ' ὡς Θεάνθρωπος εἶναι συγχρόνως καὶ ὁ φυτουργός τους.

Οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι τὴν εὐλογημένη ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς δὲν ἔλαβαν ἀπλῶς τὴ χάρη τοῦ Πνεύματος, ἀλλ' ἐπλήσθησαν τῆς χάριτος²⁷. Τό Ἅγιο Πνεῦμα παρέμεινε μέσα τους μόνιμα καὶ σταθερά²⁸. Ἐτσι τό ἔργο τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων συνεχίσθηκε καὶ συνεχίζεται διὰ τῶν διαδόχων αὐτῶν. Αὐτὴ ἡ ἀδιάκοπη διαδοχὴ συνεχίζεται ὡς σήμερα καὶ χαρακτηρίζεται ὡς ἀδιάκοπη διαδοχὴ προσώπων καὶ πίστεως καὶ γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία μας ὀνομάζεται Ἀποστολική.

γνώσιν». «Ὅψιν δέ λέγει τὴν κατὰ διάνοιαν γνώσιν. Τούς μὲν γὰρ ὁρωμένους δυνάμεθα καὶ ὁρᾶν καὶ ἀγνοεῖν, τοὺς δέ γινωσκομένους οὐ δυνάμεθα γινώσκειν καὶ ἀγνοεῖν...Οἶδε δέ ἀλλαχοῦ καὶ τὴν ὁψιν γνώσιν λέγειν ὡς, ὅταν λέγη- 'Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁψονται' (Μθ 5,8)». Ἡ ἴδια ἀλήθεια εὐρίσκεται ἐνωρίτερα διαφορετικὰ διατυπωμένη στὸν Ὠριγένη. Βλ. Ὠριγένους, *Εἰς Λουκᾶν*, Rauer, 1,7,14-21· «Οὐκοῦν οἱ ἀπόστολοι αὐτόπται τοῦ Λόγου ἦσαν οὐ μόνον ἑωρακότες τὸν Ἰησοῦν κατὰ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸν Θεοῦ Λόγον Εἰ γὰρ τό ἑωρακέναι τὸν Ἰησοῦν κατὰ σῶμα αὐτόπτην τοῦ Λόγου γίνεσθαι ἦν, καὶ Πιλᾶτος αὐτόπτης ἦν».

²⁵ *Εἰς Ἰωάννην*, 76, 2· P.G. 59,412. Πρβλ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ὑπόμνημα εἰς τὸν Ἰωάννην, 14,6- P.G. 74,192· «Οὐδεὶς οὖν ἤξει πρὸς τὸν Πατέρα, τουτέστιν οὐδεὶς θείας ἀναδειχθήσεται φύσεως κοινωνός εἰ μὴ διὰ Χριστοῦ μόνου. Εἰ γὰρ μὴ ἐμεσίτευσεν γενόμενος ἄνθρωπος, οὐκ ἂν εἰς τοῦτο μακαριότητος προῦβη τά καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἴοι πρὸς τὸν Πατέρα διὰ θεωρίας τῆς ἐν πίστει φημί, καὶ γνώσει τὴ κατ' εὐσέβειαν, δι' αὐτοῦ πάλιν ἤξει τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ». Πρβλ. Ματθ. 11,27· «Οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱὸν εἰ μὴ ὁ Πατήρ, οὐδέ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ Υἱός...».

²⁶ Α' Ἰωάν. 4, 19,

²⁷ Πράξ. 2, 4.

²⁸ *Εἰς Πράξεις*, 4, 1· P.G. 60, 43: «Καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν τουτέστιν παρέμεινεν, ἀνεπαύσατο τό γὰρ καθίσαι τοῦ ἐδραίου ἐστὶ σημαντικόν καὶ τοῦ μεῖναι». Ἐπίσης, *Εἰς Ἰωάννην*, 75,1· P.G. 59, 404· «Μεθ' ὑμῶν μένει (Ἰω. 14, 1,7). Τοῦτο δηλοῖ ὅτι οὐδέ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀφίσταται». Πρβλ. V. C. Plitzner, «'Pneumatic' apostleship: Apostle and Spirit in the Acts of the Apostles», Wort in der Zeit, σελ. 210-235.

Ὁ Κύριος μέ τούς Ἀποστόλους, ψηφιδωτό, Ναός Ἀγίου Παύλου ἐκτός τῶν Τειχῶν, Ρώμη.

Πρῶτοι οἱ Ἀπόστολοι, ὡς μάρτυρες τῆς ἀληθείας, «ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπό προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπέρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηθιώθησαν ἀτιμασθῆναι»²⁹. «Ἐμαστίζοντο οἱ ἀπόστολοι καί ἔχαιρον, ἐδέδεντο καί ἠὺχαρίστον, ἐλιθάζοντο καί ἐκήρυττον»³⁰.

«Πρῶτος ἐπαίνων ἐπάξιος Πέτρος, ὁ διάπυρος μαθητής, ὁ ὑπό Νέρωνος κατά κεφαλῆς σταυρωθείς. Δεύτερος Παῦλος, το σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀποκεφαλισθείς. Τρίτος Ἀνδρέας ὁ πρωτόκλητος ὁ ὑπ' Αἰγεάτου ἐν δένδρῳ σταυρωθείς. Τέταρτος Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, ὁ ὑπό Ἡρώδου μαχαίρᾳ σφαγείς. Πέμπτος ὁ τούτου ἀδελφός Ἰωάννης, ὁ ζῶν ταφείς καί μετατεθείς. Ἑκτος Φίλιππος, ὁ ὑπό Ἑλλήνων ἐν τείχει κρεμασθείς. Ἑβδομος Θωμᾶς ὁ Δίδυμος, ὁ ὑπό Ἰνδῶν λόγχαις ἀναιρεθείς. Ὀγδοος Βαρθολομαῖος, ὁ σταυρωθείς. Ἐνατος Ματθαῖος, ὁ λιθοβοληθείς. Δέκατος Ἰάκωβος Ἀλφαίου. Ἐνδέκατος Σίμων ὁ Ζηλωτής. Δωδέκατος Ἰούδας Ἰακώβου, κρεμασθείς καί τοξευθείς»³¹.

Τά ἀποστολικά ρήματα, οἱ ἀποστολικοί νόμοι, τά ἀποστολικά παραγγέλματα, ἡ ἀποστολική διδαχή, ὁ ἀποστολικός χαρακτήρας, το ἀποστολικό φρόνημα, τά ἀποστολικά κατορθώματα, ἡ ἀποστολική διαδοχή, παραμένουν στήν Ἐκκλησία καί ἀποτελοῦν γνωρίσματά της, ὅχι μόνο μέ τήν ἔννοια τῆς πρώτης ἱστορικῆς της περιόδου, ἀλλά τῆς Ἐκκλησίας ὡς Σώμα-

²⁹ Πράξ. 5, 32.40.41.

³⁰ Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τάς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Ὁμιλία ΙΣΤ', P.G. 60, 132.

³¹ Βασιλείου Πορφυρογεννήτου, Μηνολόγιον, P.G. 117, 516BC.

τος Χριστοῦ, ὅπως αὐτή φανερώνεται καί ἀποκαλύπτεται στήν εὐχαριστιακή σύναξη.

Γι' αὐτό καί τά στόματα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, πού εἶναι «ταμεῖα βασιλικά...θησαυρόν ἰαμάτων ἔχοντα ἀποκείμενον», μᾶς προτρέπουν καί μᾶς παρακαλοῦν νά γίνουμε μιμητές τους, καθὼς καί ἐκεῖνοι Χριστοῦ³².

Ταῖς αὐτῶν ἀγίαις πρεσβείαις, Χριστέ ὁ Θεός,
ἐλέησον καί σῶσον ἡμᾶς.

Ἀπολυτίκιον. **Ἦχος γ'. Τὴν ὠραιότητα.**

Ὡς δωδεκάπυρρος, λυχνία ἔλαμψαν, οἱ Δωδεκάριθμοι, Χριστοῦ
Ἀπόστολοι, Πέτρος καὶ Παῦλος σὺν Λουκᾷ, Ἀνδρέας καὶ
Ἰωάννης, Βαρθολομαῖος Φίλιππος, σὺν Ματθαίῳ καὶ Σίμωνι,
Μᾶρκος καὶ Ἰάκωβος, καὶ Θωμᾶς ὁ μακάριος, καὶ ἠῤῥγασαν τοὺς
πίστει βοῶντας χαίρετε Λόγου οἱ αὐτόπται.

Ἔτερον Ἀπολυτίκιον. **Ἦχος δ'.**

Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι, καὶ τῆς Οἰκουμένης
διδάσκαλοι, τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων πρεσβεύσατε, εἰρήνην τῇ
οἰκουμένη δωρήσασθαι, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἔτερον Ἀπολυτίκιον. **Ἦχος γ'.**

Ἀπόστολοι Ἅγιοι, πρεσβεύσατε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα
πταισμάτων ἄφεσιν, παράσχη ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Κοντάκιον. **Ἦχος β'. Τοὺς ἀσφαλεῖς.**

Τοὺς ἀσφαλεῖς καὶ θεοφθόγγους κήρυκας, τὴν κορυφὴν τῶν
Μαθητῶν σου Κύριε, προσελάβου εἰς ἀπόλαυσιν, τῶν ἀγαθῶν
σου καὶ ἀνάπαυσιν, τοὺς πόνους γὰρ ἐκείνων καὶ τὸν θάνατον,
ἐδέξω ὑπὲρ πᾶσαν ὀλοκάρπωσιν, ὁ μόνος γινώσκων τὰ
ἐγκάρδια.

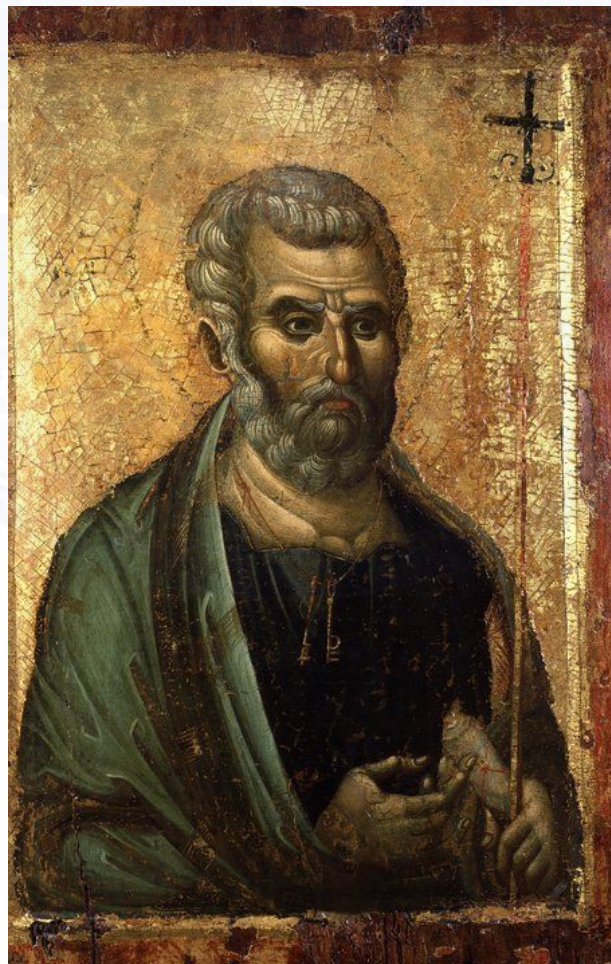
Μεγαλυνάριον

Πέτρον, Παῦλον, Μᾶρκον σὺν τῷ Λουκᾷ, Φίλιππον, Ἀνδρέαν,
Ἰωάννην τε καὶ Θωμᾶν, Σίμωνα, Ματθαῖον, καὶ τὸν
Βαρθολομαῖον, σὺν θείῳ Ἰακώβῳ, ὕμνοις τιμήσωμεν.

³² Α' Κορ. 11, 1.

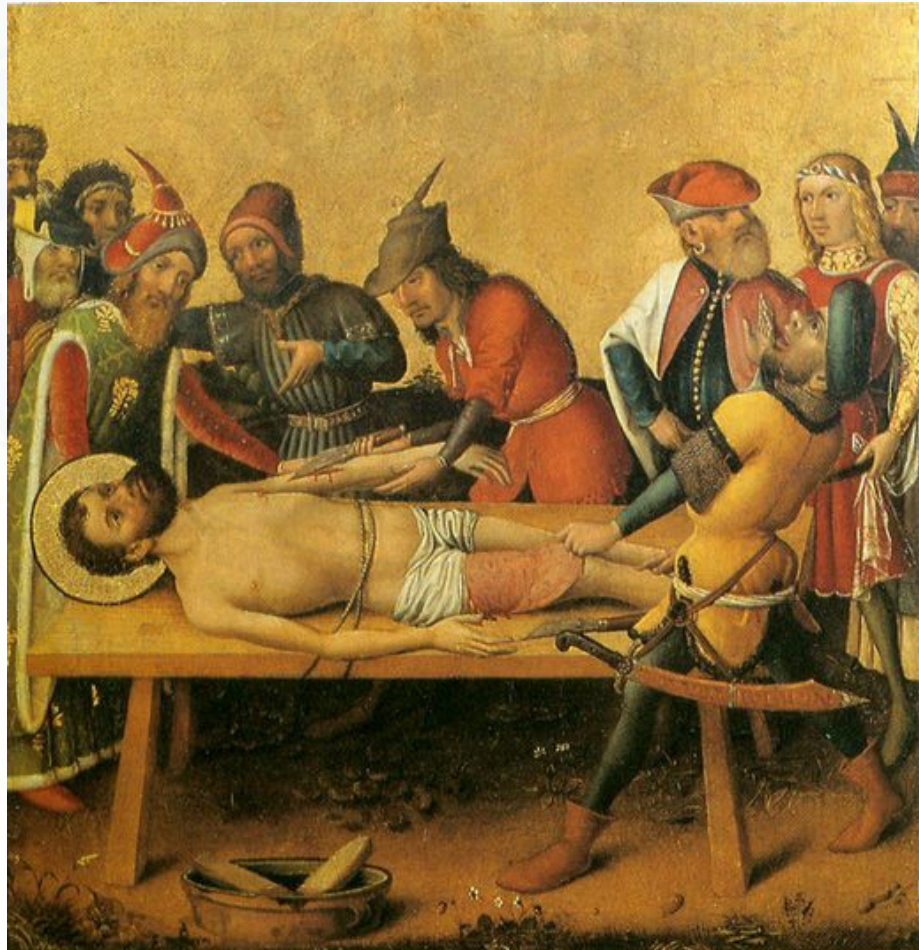
Απόστολος Παῦλος, Ίερά Μονή Σταυρονικήτα, Άγιον Όρος.

Απόστολος, Πέτρος, Ίερά Μονή Σινᾶ.

Απόστολος Ανδρέας.

Τό μαρτύριο τοῦ Ἀποστόλου Βαρθολομαίου.

Τό μαρτύριο τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ.

Τό μαρτύριο τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀλφαίου, 1480-1489,
Μουσεῖο Τέχνης, Βουδαπέστη.

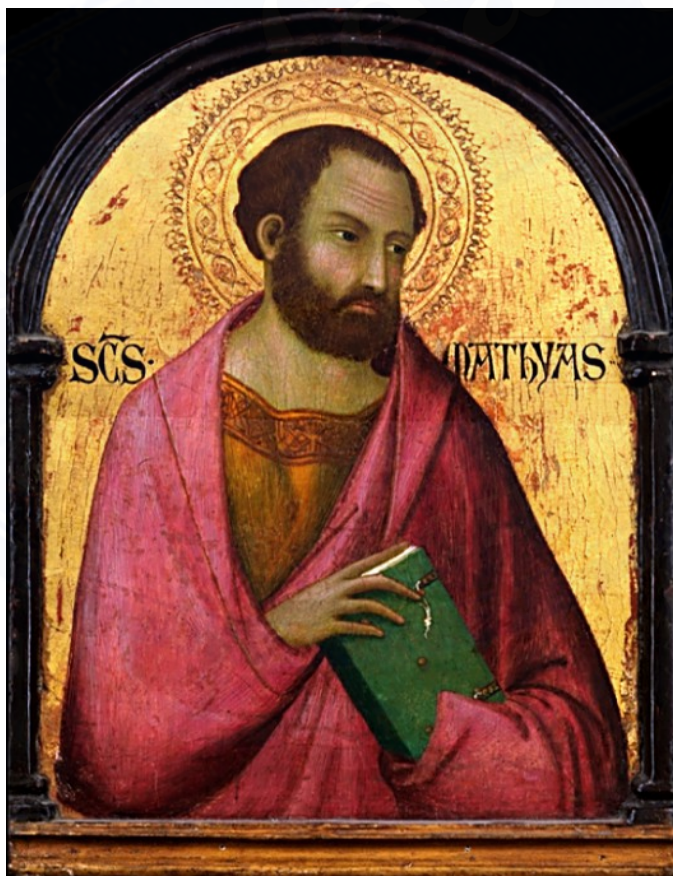
Ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος τοῦ Ζεββεδαίου ἔργο Guido Reni, 1636-1638), Μουσεῖο Τεχνῶν Χιοῦστον, ΗΠΑ.

Ἀπόστολος Ἰούδας, ἔργο Bicci di Lorenzo, 1420, Μουσεῖο Opera del Duomo, Φλωρεντία.

Το μαρτύριο τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

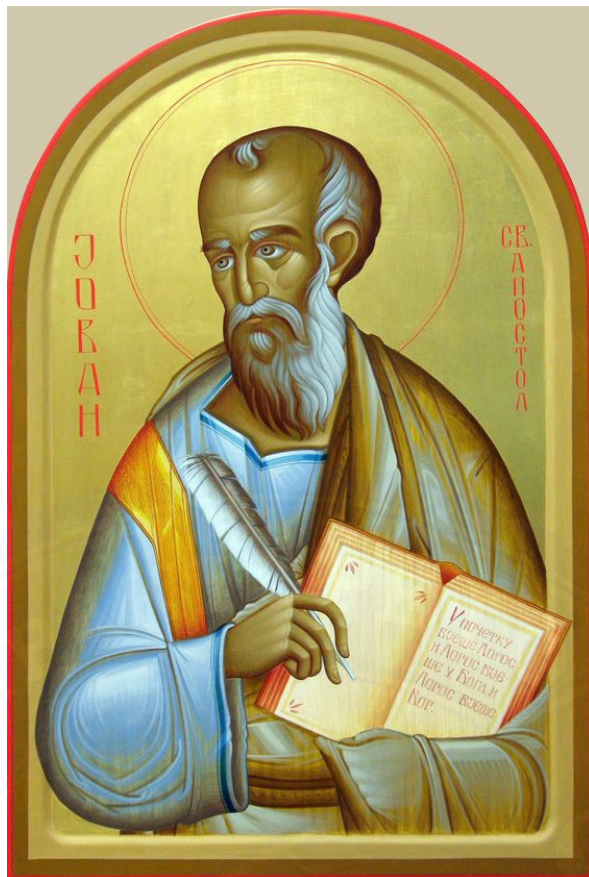
Ὁ Ἀπόστολος Ματθίας, ἔργο Simone Martini, 1317-1319,
Μητροπολιτικό Μουσείο, Νέα Ὑόρκη.

Απόστολος Σίμων, ἔργο Simone Martini, 1317-1319, Μητροπολιτικό Μουσείο, Νέα Υόρκη.

Απόστολος Φίλιππος.

Ευαγγελιστής Ιωάννης.